

les 6 | taal verkennen

Opstaan, het is nacht!

Hang lijstjes met voorbeelden van soorten rijm op in de klas gedurende de komende lessen.

Lesdoel

De kinderen:

- leren verschillende rijmsoorten herkennen.

INTRODUCTIE

15

- 1 Wijs de kinderen op de afbeelding in het werkboek. Geef als opdracht: *Bedenk rijmwoorden waarmee je deze rij nog langer maakt.* Laat kinderen beurtelings een rijmwoord noemen.
- 2 Lees samen 'Wat ga je doen?' en 'Wat leer je ervan?'

INSTRUCTIE/BEGELEID OEFENEN

- 3 Bekijk samen het Zo zit het!-filmpje en lees 'Zo zit het!' Bespreek samen hoe 'Zo zit het!' in het filmpje terugkomt.
- 4 Gebruik het bronnenboek om voor te doen hoe je rijmwoorden vindt. Draag het gedicht 'De vos' voor. Denk hardop: *Bij het zoeken naar wat rijmt, luister ik naar woorden. Ik let speciaal op klanken die hetzelfde klinken. Ik hoor 'bos' en 'vos'. Dat rijmt. De klanken aan het eind van die woorden, 'os', zijn hetzelfde. Dat heet eindrijm.*
- 5 De kinderen maken 'Probeer het'. Bespreek de antwoorden. Gebruik 'Zo zit het!' als leidraad. Vertel dat je in rijmwoorden zoekt naar dezelfde klanken. Je kunt ook zoeken naar woorden met dezelfde lettertekens aan het begin, in het midden of aan het eind.

ZELFSTANDIG

25

De groep gaat zelfstandig aan het werk. Wijs op de schooltaalwoorden 'minstens' en 'rijmwoorden'.

LES 6 | TAAL VERKENNEN

OPSTAAN, HET IS NACHT!



DE VLEERMUIS

Fflrrtt, fflrrtt, fladderende vleermuisvleugels, fflrrtt. De vleermuis vangt vliegenvlug vluchtende vliegjes uit de lucht. Fflrrtt, fflrrtt.

DE VOS

Langs het randje van het bos, knaagt in de schemer een konijn. In de struikjes loert een vos. Zal het konijn 'het haasje' zijn?

DE EGEL

Het lawaai waarmee de egel eet, maakt dat je zo zijn schuilplaats weet. Scharrelen, ritselen, smullen, smakken, maar je kunt 'm niet snel pakken. Want bij gevaar gaat 'ie op een rol tot een scherpe stekelbol.

34

LES 6 | TAAL VERKENNEN

OPSTAAN, HET IS NACHT!

WAT GA JE DOEN?

Je kijkt naar rijmwoorden.

WAT LEER JE ERVAN?

Je leert dat er verschillende soorten rijm zijn.



ZO ZIT HET!

Wat voor soorten rijm zijn er?

- Beginrijm: aan het begin van de woorden. De vrouw vraagt vriendelijk om een vrije dag.
- Middenrijm: in het midden van de woorden. Het kleine meisje likt een ijsje.
- Eindrijm: aan het einde van de woorden. Wil jij soms beweren, dat je dichten niet kunt leren?

PROBEER HET

- a Zet een streep onder de woorden met beginrijm.
sterretje - maneschijn - stralen - staren - donker
- b Zet een streep onder de woorden met middenrijm.
duister - droom - slapen - luister - huilen - huis
- c Zet een streep onder de woorden met eindrijm.
hemel - wacht - zacht - duister - zwart - lacht - donker

OPDRACHT 1

In welk gedicht zie je veel beginrijm?

- in het gedicht *De vleermuis*
- in het gedicht *De vos*
- in het gedicht *De egel*

OPDRACHT 2

Lees het gedicht *De vleermuis* fluisterend aan jezelf voor. Schrijf minstens drie woorden met beginrijm op.

bijvoorbeeld: vleermuis, ffllrrrt, fladderende vleugels, vliegenvlug, vluchtende, vliegjes

OPDRACHT 3

Lees het gedicht *De ransuil* fluisterend aan jezelf voor. Schrijf minstens drie woorden met middenrijm op.

bijvoorbeeld: verschuilt, struik, eropuit, buit, muis, kruip

OPDRACHT 4

Lees het gedicht *De egel* fluisterend aan jezelf voor.

- a Welke woorden rijmen op elkaar?
eet - weet - smakken - pakken
rol - stekelbol
- b Hoe noem je dit soort rijm? eindrijm

50

Didactiek

- Besteed aandacht aan het voordragen van de gedichten.
- Leg extra accent op het genieten van poëzie.
- Stimuleer de gevoeligheid voor klanken in rijmwoorden.
- Leg de verschillende soorten rijm uit.

Materiaal

- bronnenboek bladzijde 34 en 35
- werkboek bladzijde 50 en 51
- antwoordenboek bladzijde 50 en 51
- digibordsoftware les 6

NACHT 🌙



DIEREN

DE RANSUIL
De ransuil heeft pluimpjes op zijn kop.
Overdag verschuilt hij zich in een boom of struik.
's Nachts gaat hij eropuit,
op zoek naar een buit.
Bijvoorbeeld een muis die uit zijn holletje kruipt.

DE NACHTVLINDER
Eén soort vind ik een last.
Dat is die akelige mot.
Haar rupsjes aten in mijn kast,
mijn lievelingstrui kapot.

DE SPITSMUIS
Hoor je 's avonds wat ritselen,
tegelijk met een zacht gepiep?
Dat zal de spitsmuis zijn,
de enige muis die écht piept!
De spitsmuis speurt in het donker,
een maaltje insecten bij elkaar.

35

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Kinderen die opdrachten niet zelfstandig kunnen maken, helpt u aan de instructietafel.
Maak opdracht 1 en 2 samen.

Opdracht 1

Laat één kind het gedicht 'De vleermuis' lezen.
Lees met alle kinderen de eerste zin.
Stel vragen:

In welke woorden zie je dezelfde letters aan het begin? (fl aan het begin van 'fladderende' en in 'ffllrrtt' met een extra letter 'f' en 'l')

Welk woord in die zin hoort er ook een beetje bij als je alleen maar luistert? (vleermuisvleugels)

Vertel dat 'fl' en 'vl' bijna hetzelfde klinken. Ook dan is het beginrijm.

Opdracht 2

Lees samen met de kinderen de opdracht. Draag het gedicht zachtjes voor en overdrijf de uitspraak van de beginklanken. Daarna lezen kinderen het gedicht zachtjes voor zichzelf. Hebben ze aandacht voor het beginrijm?

NACHT 🌙

OPDRACHT 5 🌙 34 | 35

a Zet een streep onder drie woorden die aan het begin rijmen op *spitsmuis*.
spartelt – speelt – spreekt – springt – sprint – spuugt

b Bedenk minstens drie woorden die aan het einde rijmen op vos.
bijvoorbeeld: bos, mos, klos, los, gros, tros, ros, verlos, os

c Lees het stukje over de nachtvlinder. Welke twee klanken hoor je het vaakst?
Zet er een streep onder.
uu – oo – aa – a – o – u

KIJK TERUG
Welke woorden uit deze les vond je het leukst?
Schrijf er telkens twee op.

a woorden met beginrijm

b woorden met middenrijm

c woorden met eindrijm

GA VERDER
Wat ga je doen?

woordenschat oefenen op bladzijde 68 en 69

woordenschat oefenen op de computer

spelen met taal op bladzijde 71

51

REFLECTIE

05

- 1 Sluit aan bij 'Kijk terug'.
Maak lijstjes van leukste woorden met beginrijm, middenrijm en eindrijm.
- 2 Vraag kinderen om hun favoriete gedicht uit het bronnenboek uit het hoofd te leren. Merk op dat je bij het onthouden steun hebt aan de rijmwoorden. Laat kinderen hun favoriete gedicht voordragen.